

Prodplata van Šibenika :
— na tromjesečje 3 Kr.
— na godinu 6 Kr.

Prodplata u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika

Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

Prodplata i pisma šalju se
Uredništvu. Nefrankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Siranke i strančarstvo

U svakom ljudskom društvu, u svakom narodu ima ljudi raznih mišljenja. Ovo razno mišljenje dolazi iz različitih potreba i težnja. Ljudi sličnih mišljenja i potreba združuju se u skupine, u stranke. Ove stranke nastoje onda, da svoje težnje oživotvore, t. j. rade svim mogućim sredstvima, da toliko ojačaju, te uzagnu svojim potrebama zadovoljiti i svoje težnje osjegurati i proširiti.

I u narodu hrvatskom mora biti raznih stranaka, jer se i naš narod sastoji od mnogih skupina, koje imaju različitih potreba i različitih težnja. Ali, ako se dobro razmisli, ove razne stranke morale bi biti različite samo u koliko se njihova nastojanja odnose na domaća pitanja naša staleška pitanja. Čim pako njihovo nastojanje prelazi na ono polje, gdje je narodno bivstvo, narodni život u borbi prema vanjskim silama, tu ne bi smjelo biti nego jedne stranke, a ta stranka je cijeli narod sa svim različitim skupinama.

Ako promislimo još, da je naš narod u ljutoj borbi protiv vanjskim nastojanjima bilo u pogledu narodnoga bivstva, bilo u pogledu trgovine, obrta i istog jezika i prosvjete narodne, onda nam je jasno, da bi sve naše stranke morale biti složne u svim onim pitanjima, koja su nam kao narodu ugrožena. — Dakle zajedničko svim našim strankam moralo bi biti naše bivstvovanje, onda naš jezik, zatim narodna naša trgovina i prosvjeta, a jer je sve to uključeno u narodnoj samostalnosti i slobodi, razumije se, da bi to svim našim strankam moralo biti zajedničko.

Kad bi pripadnici raznih stranaka bili prozeti ovim duhom obćih narodnih potreba, mi smo uvjereni, da bi naša hrvatska stvar veoma napredovala. U našoj kući bili bi među sobom snošljivi, a prema tudjim pohlepama bili bi kao jedan čovjek. Naprotiv te nutarne snošljivosti među nami Hrvatima nema, a nema ni potrebitog složnog odpora prema tudjincima. I za to se među sobom koljeno i puštamo da nam tudjin gospodari uprav u onim poslima, u kojima bi mi imali biti svoji.

Ovo nije plod različitih naših stranaka. Ne, ovo je plod strančarstva, t. j. duševne ograničenosti i duševne skučenosti.

„Hrvatska Rieč“ od kada postoji, uvijek je zagovarala i branila sve ono, što je svemu našem narodu zajedničko. U nijednom pitanju obće narodne koristi nije se držala strančarski. Uvijek je nastojala širiti u narodu smisao za obće dobro i obću obranu.

Pustinjaci na šibenskim otocima

Premda naslov ovog poglavlja ne spada u hrvatsku povjest šibenske županije, kojom smo se do sad bavili, ipak našli smo shodnim uvrstiti ga, jer nam osvjetljuje prilike prije onog doba, kad su na našim otocima obitavali redovnici sv. Benedikta, čije smo zasluge za sačuvanje i gojenje glagolice u hrvatskome narodu iztkali u zadnjemu poglavlju. Oni su radih baš u ono doba, kad se je protiv glagolice sa sviju strana navaljivalo i nastojalo, da bi se uništila.

Budući pak, da pustinjački život na šibenskim otocima stoji u tiesnoj svezi, kako čemo skoro vidjeti, sa veličanstvenom pojavom najvećeg crkvenog naučitelja (Doctor maximus) sv. Jerolima, za kojega je ustanovljeno, da se je rodio u Strmicu (Stridon) kod Grahova, t. j. na granici današnje šibenske biskupije, za to činimo, da će ovo poglavje zanimati naše čitatelje.

Već u drugoj polovini IV. vijeka mnogi po-
božni kršćani, potaknuti primjerom egipatskih pustinjaka, predjose s iztoka u našu Dalmaciju, zakloniše se na osamljenim otocima, na morskim hridinim grebenima našega mora, da tu provode pustinjački život.

Njihov izgled poprimise na brzo neki dalmatinski urođenci, između kojih iziđu se svrhom IV. vijeka (397. Bonozo i Marcel, koji prednjačiše mnogima, da se posvete pokornom i kontemplativnom življenju po osamljenim i nenapuštenim otocima dalmatinskim.

Zazirala je od onog bjesomučnog ocrnjivanja unesena u stranku po Dru. Josefu Franku. Nije izazivala stališke razmirice. Branila je bezobzirno i proti svakom tudjincu sve, što je naše, narodno.

Prema Magjarima mi smo, kao Hrvati, kojima je samo do svoje narodnosti i narodne koristi, uvijek izitali uslove slobode, ako hoćemo da zajednički radimo na polju ideala čovječanstva proti barbarstvu i absolutizmu. Prijateljstvo Hrvata i Magjara, kako ga mi sluhaćemo i preporučivamo, ne može biti našem narodu od koristi. Ovakovo prijateljstvo, ako ikad do njega dođe, mi želimo da zavladá i među drugim narodima našega susjedstva.

Samo ograničeni i skućeni umno i duševno mogu poslie ovakovog našeg nastojanja, hrvatskog i pravaškog, doći sada i blediti nas sa magjaronstva, liberalstva, antikerikalstva itd. Samo slipe strančari mogu u naše otačbeničko stanovište dirati; samo stvorovi, kojima nije ništa sveto, mogu ravnodušno izazivati nas, upotrebljavajuć u svoje svrhe frankovštinu i klerikalstvo, odnosno i liberalstvo.

Davno smo rekli i pri ovom ostajemo. Mi smo Hrvati i hoćemo da kao Hrvati i radimo, pa s toga smatramo i klerikalstvo i liberalstvo kao nješto tudnjinskoga, uneseno ga u naš narod samo da bude smutnje. Naše stanovište i u ovom pogledu je posve narodno, hrvatsko, pa držimo, da u našem narodu nješki europski luksusi nemaju smisla, jedno jer bi mogli biti škodni, a drugo jer svi Hrvati, pripadali oni bilo kojoj vjeri, trebaju da imaju jedan zajednički cilj pred očima: očuvanje svoje pasmine kroz slobodu i prosvjetljenje. Tomu cilju valja da oni žrtvuju svako suvišno pitanje, koje bi moglo izazvati vjersku i društvenu borbu u pućanstvu jedne narodnosti. Hrvate valja da po mogućnosti vodi duh pravoga napredka i prave slobode, a to će biti onda, kad svaki Hrvat bude, kao sin ukupne Hrvatske, znao svoje dužnosti izpunjavati na onom mjestu i u onom djelokrugu, gdje ga je narav pomoću providnosti postavila.

I u pogledu vjere ne razilazimo se od prokušanog pravca.

„Stranka prava — govori Starčević — „jima narod podučiti, da je vjera stvar duševnosti, da se po vjeri ne dieli nijedn narod, da vjera mora biti slobodna tako, „da ne smije nitko u ničiju vrat, ni svoju drugomu silom namećati; da narod različan vjeronu, nu jedan narodnošću i domovinom „ima biti jedan i u sreći i u slobodi; i da „dosadanja te struke nesloga u Hrvatskoj „služi samo neprijateljem naroda“.

„Eto vam u njemu mladica odgojena s vami u znanosti ovoga vieka, kojemu su određena bila bogatstva i časti mimo njegove suvremenike, prezevši najku, sestre i ljubljena brata, poput rajskoga građanina našao zaklon na osamljenom otoku, što ga biju uzburkani valovi bez luke i pristaništa, sa užasno strešćim klisurinam, golim stinama i gluhom samoćom.“

„Tu nema žive duše, ni pustinjaka, pak ni onoga maloga Onezima, tebi poznata, a njemu mila, kao da mu je rođeni brat. Tu je sán, ali što rekoh?... Nije sán, kad je s njim Krst, kad vidi slavu božju, koju nisu mogli vidjeti niti Apostoli, nego u pustinj!“

„Ne vidi, istina, bile utvrđene gradove, ali proglašen je građaninom novoga grada. Njegovo je telo izgrđeno oštrom pokorničke haljine. ali s toga bit će lašnje uzvišen u oblaku na susret Krstu; on se ne nazivá romonćih potočica, ni bistrh voda, ali prije vodu života, koja izvire iz prajšu Gospodina.“

„Uzni ga za izgled, predragi prijatelju, i promieni se vas u duši i u pameti po njegovomu življenju; tada moći ćeš slaviti poljedu, kad se upoznaš sa mukam toga borioća.“

„Sva svih strana oko otoka lupa i buć uz-“

„On nosi svoj križ, niti se brine za sutrašnji dan, niti se obazire.“

„Sije u plaću, a zenje u radosti i kano Mojsija u pustjnji izvise otajstvenu zmiju. Pri istim

Prema ovom naputku pisali smo:

„Uredjenjem svih narodnih sredstava prema narodnoj svrsi dolazi do izražaja narodna snaga. Dakle, kako nas neprijatelj hoće da oslabi i uništi siromastvom, neslogom, neznanjem, bezpravljem, sužanjstvom, tako i mi valja da se međusobno kriepimo: anapredjivanjem narodnog gospodarstva i na kopnu i na moru, podizanjem narodnog prosvjetljenja, uredjenjem težačstva i radništva, gospodarstvom hrvatskoga jezika u svim granama javnoga života, a onda ulažuć sve sile za slobodno pravo sastajanja i udruživanja, za obćenito izravno i tajno pravo glasovanja, za slobodu osobe, rieči i tiska.“

Od ove radnje oko narodnog okriepljenja ne smije se, bez svoje krivnje, nijedan član naroda odalečiti, a grieh je proti otačbenstvu, u ime raznih stališa, ciepati narodne sile i stvarati u tu svrhu „liberalne“ tobož „napredne“, antikerikalne ili klerikalne stranke. Naprotiv dužnost je svakog Hrvata, da svoj rad uloži, prema svome zvanju i zanimanju, u podizanju zanemarenih, zavarnih, osiromašenih i tlačjenih na dostojanstvo slobodnih ljudi. Drugim riečima, sve skupine našeg naroda treba da teže obćem narodnom napredku, podižuć zapušteni dio naroda, puk naš, na dostojanstvo drugih stališa. Iz radne ruke, iz puka je naš narodni život, naš jezik, naše ime. Iz puka su svi prosvjetljeni sinovi naroda. On jedini je kroz vjekove sačuvaó sve, što imamo, on će dakle, kad bude složan sa drugim učima naroda i njima jednak, najviše doprinieti, da se utemlí hrvatska država.“

„Hrvatska Rieč“ će prema tome nastojati, da ojača svijest i smagu narodnu, šireć ljubav k obćem i složnom radu svih narodnih skupina. A ovaj složan rad postignut će se, ako svaki otačbenik u svom krugu, u selu, u obćini svojoj, u svom gradu bude nastojao, da se podignu i razvijaju ustanove obće koristi na ekonomičnom, prosvjetnom i socijalnom polju.

Takovim složnim radom ojačati će cijeli narod i dovinit će se one snage, koja mu je potrebita u političkom njegovom nastojanju proti neprijateljima, kao i prema susjednim srodnim narodima“.

Kad bi se nješki Hrvati odrekli strančarske objesti, našli bi se svi složni u ovakom shvaćanju narodne politike. Što se nas tiče, ovoga pravca odlučili smo se držati i u buduće. Do onih, koji bi htjeli u ime slipeg strančarstva i kod nas izazivati smutnje, nije nam mnogo stalo i oprimjemo ih, da budu oprezniji radi naroda, koji je vjernik kao malo koji narod na svijetu. — Tko sije vjetar, žanje buru.

Ribanje u našim riekmama.

Dok možemo reći, da naše pomorsko ribarstvo malo po malo napreduje i dok su za ovu granu naše ekonomije zainteresovani odlučujući krugovi, više se toga, da nam polaskaju liepim frazama i laskavim obećanjima, nego li da nam ozbiljno pomognu, dotle sa zalošću moramo utvrditi, da za ribanje i ribarstvo u našim riekmama nitko ne mari, za nj neće nitko ni da znađe, ko da su naše rieke puste, ko da u sebi ne goje toliko liepa blaga, čovjeku za uzdržavanje i prehranu potrebita!

U svom tieku kroz našu pokrajinu proteže se Zrmanja za 60 km, Krka za 64 km., Cetina za 106 km., Neretva za 24 km., Jadro za 3 km puta. — Ove rieke u sebi kriju razne vrste riba, od kojih se odlikuju: pastvrte i jegulje. Krka, Cetina i Jadro bogate su pastrvama, a Zrmanja i Neretva jeguljama. Pogledamo li časkom na razvoj i razplod ovih vrsta riba i njihovih obitelji, to dolazimo do čvrstog uvjerenja, da bi u normalnim prilikama ove naše rieke bile prepune ribe i pružale bi našoj zagorskoj ruci zdravu i krepku hranu.

Naprotiv što mi opazamo: Pastvrte su postale riedke tako, da ih jedu samo gospoda na badnju večer i na veliki petak, dok se seljak hrani žabama, a da bi i tih bilo. A zašto sve to? Zato, jer je naše riečko ribanje ostavljeno svojoj sudbini, za njega se nitko ne briga, nad njim pašnje samovolja neukih stanovnika pri riečkim obalama. Baluketa, a i dinamita su strah i trepet riba u našim riekmama, one su upropstile naše riečko ribarstvo.

Doduše postoji zakon za zaštitu našeg riečkog ribarstva, ali koja koristi, kad narod ne će da zna, da je on prvi pozvan, da vrši nadzor nad riečkim ribanjem i da tako poradi za svoje blagostanje.

Ako narod još nije doprao dotle, da upozna koristi, koje bi mogao crpiti iz riečkog našeg ribarstva, tomu je opet vladá kriva.

Mi ne čemo, niti možemo tražiti, da se za naše riečko ribanje vladá znašćivo onako, kako to čini za rieke i riečko ribanje po ostalim pokrajinama Austrije, ali je za to ipak njezina dužnost, da naročitom poukom uputi narod, kako da čuva i goji ribe u riekmama, jer su one tu samo za to, da njemu, a nikome drugome budu od koristi. — Otvorimo li načet osnove nadzor. Zotta na str. 195. naći čemo, kako je on nazad 9 godina predlagao, da vladá nešto poradi u ovom pravcu, a to sve iziskivalo

rujano more, te razbijajuć se o hridine, još ga veća luka stoji; zemlje nema, ni zelene travice, niti je gdje ravnice: visoke i strmenite klisure zatvaraju ga sa svih strana poput tamnice“.

„On ipak slobodan, bez straha, naoružan čuština Apostola, sada sluša gdje mu Bog govori, slušajući božju nauku, čas opet Bogom se razgovara moleći Gospodina; te može biti, da i njemu, kao i sv. Ivanu, kad se je nalazio na otoku, nešto se oćituje.“

„Što misliš, kakvim zaprjekam može ga djavao okolišiti?... kakve li zamice mu splesti?... Može biti, spominjuć se stare laži, plasić će ga gladom, nego već jedanput bi mu odgovoreno: — o samomu kruhu čovjek ne živi. — Možda laskat će mu bogatstvom i častima, ali on će mu odgovoriti: — oni, koji žele obogatit se, zapadaju u stupic napasti — i nadodat će: — svaka moja čast jest u Krstu —.“

„Otvrti će izmoreno tielo težkim nemoćima, a on će ga odbiti riečima Apostola: — kada se razbolim, tada sam snažniji — i — krjepost u bolesti objaća. — Priet ću mu smrću, ali ćuti će odgovor: — želja razstavit se s ovim tielom i biti s Krstom. — Nisamit će na nj ognjenim strielama, ali će ih on dočekati na štiti vjere — i, da ne nabrojim dalje: djavao će ga napastovati, a Krst će ga hraniti.“ (Sliedi).

je trošak od 600 K godišnjih, pak uza sve to vlada se nije ni makla, da ovu svetu opredjeli u tu svrhu t. j. za nabavu nekolicke škrovinca za umjetno gojenje i mriestjenje naših rječnih riba, a što je još žalostnije, gospoda putujući učitelji bez razlike nisu se ni najmanje zauzeli, da uzduz obala naših rječa drže po koje predavanja, te da tako bar koliko mogu porade za ovo dobro naroda, koji, i ako ne može u množiti ribe u našim rječima, a ono bar može, da ih ne tamani nedopuštenim sredstvima. — Ne odobravamo mnijenje onih, koji sav nadzor nad ribarstvom rječkim pozovu u ruke oružnika. Mi svi treba da budemo oružnici, u prvom redu svaki za sebe, a onda opet svi uzajamno. Treba da nastojimo, kako da nam narod upozna sve ono, što mu je korisno i dobro, a da se čuva svih onih sredstava, koja mu sprječavaju blagostanje i otvaraju vrata tamnica.

Pušto se, kako rekomo, u ovom pravcu nije ništa poradilo, to se nađamo da će novi predsjednik pokrajinskog polj. vieća knez Borelli, svratiti svoju pažnju i na ovu granu našeg blagostanja, te pozvati gospodu u polaći Sv. Šimuna, da napokon izpune ono, što su nazad 9 godina obećali; jer, kako sami vele, ribanje u rječima podpada pod neposrednu nadležnost c. k. Namjesništva. — Od ove gospode čekamo što prvo i to, da objelodane zakon na obranu ribanja u unutarnjim vodama i da opredjele njihove granice, da kupe i razdiele narodu male kutijice, u kojima će se umjetnim načinom gojiti mlade vodene ribe, a napokon da narod preko putujućih učitelja u svemu ovome podučje.

Rekomo su, a sad je do gospode, da ovo uvažje i izvrše prema ovom obećanju.

Marokanska konferencija.

Dok se u Algeciru uređuje i namješta sve potrebno za znamenitu ovu konferenciju, koja će od početka na 16. ovog mjeseca, dole se cijela svjetska štampa, a naročito njemačka, engleska, francuska, španjolska i talijanska neprestano bavi ovim pitanjem i iznosi sve moguće bojazni, sva moguća nagadjanja, a piše tako, kao da je bačen oklad, što će više pisati i fantastičnije zamršaje poročiti. Ima tu optimista i pesimista; nekima će konferencija proći gladko, svi će biti u njoj za sporazum i nakon nje bit će sve mirno i zadovoljno; drugim će sjednice bit burne, izazvat će novih zapletaja, nastat će takovih pitanja, koja će bez sumnje poremetiti evropski mir.

Tako se po prilici pisalo i onda, kad je car Vilim II. poduzeo bit poznato putestjevanje u Tanger, o čemu smo se mi taman bavili u 1. broju našeg lista. Ono putovanje bilo je izazvalo veliko negodovanje, osobito u Englezkoj, pa se i onda javljalo, da će bit težkih posljedica. — Sad je Njemačka u pitanju Maroka izdala „Bielu knjigu“, a običi je sud, da će njezina intonacija doprinieti izravnjanju stvari i sporazumku.

Čudnovato! Država Maroko, koja sigurno nije nikad gramzila za tim, da se o nju otinjuju tolike evropske države, mora da sad gleda, kako se radi nije toliko briga visoka evropska diplomacija, a za što? Da pojedine zanimane države što bolje osjeguraju tamošnje svoje interese.

I tako radi trećega diplomacija evropskih država bila bi i ter tako spravna zbog kakva ne-sporazuma izazvati i krvavi evropski rat, nagmati u smrt na tisuće i tisuće ljudi, zadati težki udarac vlastitim narodima, a sve dakako radi liepoga razloga, što u tudjoj kući hoće da traži interesima tih država novo polje izcrpljivanja.

A do potrebe zna se u sve to umiešati i pitanje kulture. Dakako: Evropa ide za tim, da unese luč prosvijete medj barbarske narode, ona ne stvara kolonije za sebe, nego za to da kolonizacijom unapriedi i prosvijeti urođjenike!

Tako bi do duše moralo biti, ali kako to potvrđuju događaji? Dosta je pomisliti na burško-engljski rat.

Druga mirovna konferencija.

Nije daleko do saziva druge mirovne konferencije u Hagu. Pozive je razaslala vlada Sjedinjenih država, i sva je prilika da će Roosevelt pristupiti na konferenciju i predstavnika sv. Stolice. — Ovog puta nije se tome uzprotivila Italija, kao god. 1899, nego Francuzka. Konacna rječ o tome nije još izrečena, jer razne visoke katoličke ličnosti u Austriji i Njemačkoj rade oko raznih Vlada, e da i Vatikan bude na ovoj konferenciji zastupan.

Druga mirovna konferencija morat će da odluči glede ustanovljenja međunarodnog kolonijalnog zavoda, kojemu će bit svrha rješavati sporove izmedj onih vlada, koje u kolonijalnim područjima imaju svojih interesa.

Pušto su sva kolonijalna pitanja u uzkom sazevu s razvitkom katoličkih mislija, Vatikan bi imao pravo, da sudjeluje pri razpravi za ustanovljenje takova zavoda.

No, pošto Francuzka ne popušta u svojoj protivnosti, izazvanoj usljed zamašnog spora nastalog izmedj nje i Vatikana, koji je svršio poznatom razstavom izmedj crkve i države, sva je prilika, da se ne će uspjieti u nastojanju, da i Vatikan bude imao svog predstavnika u Hagu.

U Rusiji.

Nemiri su još uvijek na dnevnom redu, i a o nisu onako žestoki i grozni, kao prošlih dana. — Ratno stanje proglašeno je nad mnogim predjelima. Očito je, da su prisilne vladine mjere dosta djelovale i oslabile silno odpor revolucionarnog pokreta. Ali za koliko? Ova prividna tišina, koja je sad gdje i gdje, t. j. na glavnim točkama nastala, sigurno ne će zaključiti orjašku borbu naroda ruskoga. Ako ta borba u buduće i ne poprmi opet dosadašnje oblike, poprimit će svakako druge, jer nije moguće, da se tako odjednom uguši velika misao slobode.

Medjuto „Savez 30.og oktobra“ poslao je narocu deputaciju Witte-u, koja je zatražila opoziv zabrane sastajanja. Toj deputaciji Witte je kazao, da je teško odrediti dan, kad će biti sazvana Duma. To da će zavisiti od djelatnosti „zemstava“ i gradova. Kao rok sazivu bio je određen dan 28. travnja. Car radi, da Duma bude što prvo sazvana.

Witte je izvijestio nadalje, da će po svoj prilici bit što prvo dokončana zakonska osnova za uređenje odnosa izmedj Dume i carevinskog vieća, koje bi sastajalo od 176 članova, polovicu kojih bi birala zemstva, plernstvo, trgovci i obrtnici.

Kako će se sve to izvršiti i kojim uspjehom, vidjet ćemo do malo, ako novi nenadni događaji ne pomrsje sve te osnove.

Kongres u Versailles-u.

Još malo dana i ovaj će kongres za izbor predsjednika francuzke republike bit sazvan. Ministarsko vieće ima da ustanovi dan. Bit će to po svoj prilici na 16. ili na 17. tek. mj.

Pušto je Doumer bio ponovno izabran predsjednikom komore, radikalno i socijalističko novinstvo cieni, da će u Versailles-u bit bez sumnje izabran predsjednikom republike Fallieres većinom od najmanje 50 glasova.

Umjereni i konservativni novine nasuprot tvrde, da pri prvom skrutinju ne će izpasti ni Doumer ni Fallieres, te se nadaju, da će opet izpasti kandidatura Loubeta.

Medjuto nastala je ziva jagna oko pozivnica za prisustvovanje tome osobunome i znamenitome činu. Naravski, bit će nemoguće udovoljiti svima, jer bi ih bilo na hiljade, a mjesta ima samo za 669.

Kriza u Ugarskoj

Barun Geza Fejervary, kako smo brzojavno bili izvještani, primljen je u kraljevsku audijenciju, koja je potrajala dva sata. On na dugo je izvjestio kralja o današnjem stanju krize, koja kao da ne će nikada svršiti, jer se govori o miru, a mira nigdje nema.

Koalicijoni vođe, po toko zna koji put, u stanu Franje Kossuth-a ponovno su viećali i ustanovili dnevni red, koji će se podnieti sjednici upravnoga odbora, da se osigura složni postupak municijija proti protustavnoj vladi.

I županijski činovnici dolaze u svoje urede i ureduju, prema znadu, da će ih vlada skoro suspendirati.

U Debrecinu i dalje se ureduje. Policija je napisala radnike Selessya i Koproša, koji su glasom obtuzbe tukli velikog župana Kovaesa.

Kako se vidi, kriza je u podpunom jeku. — Nastojanja o miru nisu još do ničega dovela. Vlada s jedne strane absolutizam, s druge nepopustljivost, Vladini organi vie u sav glas, da nena absolutizma; da nitko ne dira u prava naroda; da nitko ni ne misli povriediti zakon; da je ustav ne-taknut; da o nasiljima ni govora nema. Koalicija pak poručuje svojima strpljivost, uztrajnost, odlučnost, muževni ponos. Strpljivost u očekivanju dana, kada će vladi nestati i zadnji oslon u oružniku i redare. Uztrajnost u obrani zakonom zajamčenih prava. Odlučnost u otporu proti nezakonitim činima protustavne vlade. Muževni ponos u odlanjanju takova mira, koji nije dostojan slobodna naroda! I tako to traje i tko zna kad će svršiti.

NAŠI DOPISI

Makarsko primorje.

Još nam se je pozabaviti revnošću i pravnošću g. Pavišića, činovnika pri područnici duhana u Gradcu. Teško nam je bilo doći do ovoga ko-

raka sa sinom naše zemlje; nu, kad njemu nije stalo do naroda, nije ni narodu do njega, pa nu eto i ove certifikate pravnoštinu iznosimo na javu, nek javno obdinstvo znade, kako je svake godine odkidao duhane gojitelja duhana, dok ove godine prevršio mjeru u svemu i po svemu.

Po svoj Dalmaciji, pa i carevini, gdje se sadi duhan gore nije plaćen što u Gradcu na vagi. — Cijeli iznos duhana morao je po gosp. Pavišiću, jedno s drugim, zapasti svaki klg. po K 1:40, dok po ostalim vagam popriečno iznosi najmanje K 1:80, Treba i to znati, da Pasički, Briste, Pline i Bačine sasvim izvrstan duhan, pa i Gradca, Brista, Podace, Zaostroga i Drvenika, Brela, Basta i Sučurja ne klanja se hercegovačkom. I da je ovako, neka nam ne da lagati komisija tu prisutna, i viši činovnik g. Heinz, koji je prije 25.og studenoga p. god. prisustvovao predaji, te išlo narodn kō po loju i narod duhom i sreem vapio, da ostane još. Pa, ako nas ne vara pamet, glasa se, da je tom zgodom g. Heinz prišio g. Pavišiću. Što? To, nek se on čuje. A mi ćemo popriečno staviti, da je ove godine svim sadiociim poletilo iz špaga preko 40,000-K, a to nije šalni posao, pa stoga se narod opirao. O tome opiranjju imamo dosta posvjedočenja, koje davamo do potrebe.

Iznesmo ovo za istinu i pravnoštinu, koju jedni narod vapi u trudu svojih krvavih žulja; a tako ćemo raditi sve dotle, dok nam se pravica ne odkroji i ne p-sađe rovan i pravica čovjek. Dofle ćemo uvijek samim činjenicama iznositi revnost i pravnoštinu g. Pavišića.

Do skora vidjenja!

Bačina.

Vođice.

Na Ivanj-dan po Božiću banuše u Vodice četiri rubača: dva od suda, jedan od poreznog ureda, a jedan t. j. četvrti od Poglavarstva.

Prva dva dođoše na zahtjev protokolinirane firme braće Čičin-Sain! Treći da oplieni jedan narod za porez u ovim godinama, kad isti zakon radi filoksera predviđa oprost od poreza. Čija u tom krivnja? Obične. — Iстина je, mnogi se privatnici obratiše molbom na nadležnu vlast radi toga oprosta, ali molbe bijahu odbijene, jer sastavljene proti propisanim zahtjevima. Isti se financijski činovnici izriazise, da je obćina imala zatražiti komisija na licu mjesta. Al obćina nije toga učinila. Nikakva čuda u tome; ta načelnik nema vinograda, a narod neka plaća i strada!

Četvrti je orhovoditelj ili rubač došao, da utjerava školske globe, Čudnovato! Naređeno mu je bilo, da ruba za one globe, koje još ne postadoše pravomoćne, dok mnogi pak i ne primiše nikakovih osuda. Oguljen narod od prve trojice nije imao odkud više da namiri i ovog četvrtio, koji je garavski našao na protivštinu i zaprjeko, tako da je moralo posredovati i oružništvo. I odvedoše dvoje, muža i žena, kao zlikovce vezane u Šibeuk.

Pri tolikoj neđađi našli se neki izkusnjiji, te se brzojavno obratili na zastupnike Dr. Dulibića i Biankina, prikazali im sve te grozote i zamolili, da se zauzmu za biedni narod. Pomenuti zastupnici izposlovaše, te je za porez utjerana samo jedna trećina, a druge dvie trećine bit će utjerane, kad se narod domogne novca.

Najzlostnije je pak, što se radi školskih globa meće narod na toliku kušnju, dok je starijoj školskoj vlasti poznato, da pri današnjim prilikama, t. j. pri slabim i neshdnim školskim pomećima pri slabom u obće uspijehu školske djece nije ni razložito zahtjevati od roditelja, da šalju svoju djecu u školu. — Nek se prije uređi školska zgrada, nek se uredi u njoj poučavanje i stega, a onda će se moć u duhu zakona tražiti, da pohadjanje bude obćenito i redovito. — Kako je sada, bilo bi najpametnije zatvoriti škole!

DOMAĆE VIJESTI

Za društvo sv. Ćirila i Metoda u Istru primio je naše uredništvo za blagu uspomenu Jake Nikolić od gg. A. Wendlera K 2:10, R. Giovanizija K 2, Iv. Miskovića K 1. — Prije izkazanih K 6. — Ukupno K 11:10.

Napried za našu Istru!

Odbor za školski slet u Zagreb, izabran na nekadašnjeg glavnog godišnjeg skupštini „Hrvatskog Sokola“ molb nas, da ovim putem javimo svim izvršujućim i ostalim članovima „Sokola“, koji kaue sudjelovati sletu, neka izvole pristupiti u nedjelju po podne na 3. satu u društveni dvoranu, e da se sporazume o stvari.

Umrla je prekosino nakon kratke, ali teške bolesti čuvarica odvješnog „Hrvatskog Sokola“ Jaka Nikolić. Bila je čestita, vriedna i dušna u svojoj službi, radi čega je u obće bila ugodila cieleome društvu. Laka joj zemlja!

Fregled dušana. Ovih dana poglavarstveni liečnik g. Dr. Gentiliza i kotar. povjerenik gosp. Lako Moscovita pregledavaju po dušanima hranivo. Ovo je pohvalno i korisno, a kako čujemo opetovat će se svi pregledi svako malo vremena.

Ovom prigodom ne možemo, a da g. D. Ru Gentilizi za njegovu revnost dokazanu u svakoj prigodi ne izrazimo dužno priznanje.

Od Uprave „Hrv. Škola“ primamo i probućunio: Javlja se P. n. gg. članovima „Hrvatskog Sokola“ i „Hrvatske Citauice“, da će pripravne vježbe u plesanju *Salonskog Kola*, *Čotvorke* i drugih novih plesova odpočeti u društvenoj dvorani dne 13. o. mj., te će se zatim redovno izvajditi svakog utorka, četvrtka i subote od 7 do 8 sati u večer. — Osim toga bit će svake nedjelje družteva za zabava u 7 sati na večer.

Izseljivanje. Iz pomorskog područja šibenskog lučkog zastupstva izdato je kroz prošlu god. 1905. 348 *matricula*, većim dielom za inozemstvo, a ponovljeno je starih ukupno 250, što nam predstavlja, da se je iz ovog okružja kroz prošlu godinu izselilo 598 najboljih radnih sila težačkih obitelji. Ovi ljudi sjegornu nisu pošli u svet iz objestije, već iz nevolje, jer u dalekoj Americi ili Australiji teško da ih i desetina ima koga od sreca, već su pošli radi toga, što ih davi kamatništvo i nemilosrdni porez. Bilo bi vrijeme, da se kamatništvo već jednom stane na kraj, a porez da se uredi na način, kako potomci ne bi imali plaćati griehje svojih starijih, jer ima slučajja, kad porez radi zastarjelosti prelazi na nasljednike.

Nova godina 1906, sudjeći do sada ne će nam biti za izseljivanje povoljnija, jer se u samom ovo par dana izdalo 19 *matricula* za Ameriku, a sve ljudima težacima većim dielom od preko 40 godina, oženjenim sa porodom.

Čepretno društvo Dovi-Campaggi daje večeras komičnu operu u 3 čina „Fra Diavolo“, a sutra operetu u 3 čina „La nuova Befana“. Dat će se još dvie predstave. — U utorka ih sriedu zadnja, oprosta večer.

Iz Šibenika društvo ide a Split, gdje će u obćinskom kazalištu predstavljati za dvaesat večeri. — Kad bi ovo društvo našlo za svoj ženski odbor nekoliko dobrih sila, a izbacilo one, koje mu sad ne služe, nego samo, kako rekomo, za prikazju, zadovoljavaju bi štogod bolje, jer se prve uloge dosta liepo izvadjaju.

Obćinskom redarstvu preporučuje se, da osobito nedjeljom i blagdanom pripazi na deranač, što se sastaje na grobištu sv. Ane, da tu igra na karte uz viku i psokvu, što je prava sablazna.

Barjenji. Prekosino kod mjestnog kazališta bio je ranjen Miče Valinović Jovin od Steve Ozegovića nožem. — Razlog tome bila je svadja.

I Niko Gojanović Nikin bio je u drugoj njekojoj svadji ranjen od Franje Špićka.

Znamenita rasprava o dogodjaju u Polesniku započet će pred porotnim sudom u Zadru dne 22. t. mj. Nastojat ćemo, da naše cijenjene čitatelje obavijestimo o glavnim momentima ove rasprave.

Novi namjesnik dalmatinski, presvj gosp. Niko Nardelli, krenuo je preko Rieke u Beč, da u kraljeve ruke položi srećanu zakletvu.

Hrv. učiteljske za Istru. Kako čitamo, vlada je odlučila izpuniti pravicu prema Hrvatima u Istri, te ustrojiti ondje učiteljske sa hrv. nastavim jezikom. Gdje će se smjestiti, još se od izvjestno ne zna. Vlada namjerava u Kastvu gradu, ali u tome nailazi nu poteškoće, jer tamošnji Hrvati odlučno žele, da se učiteljske smjesti, gdje će se moći svestrano usgjojiti prija narodni učitelji. I mi smo, još u početku narodne borbe prihvatili mrievicu, pristajanjmu, da nam se učiteljske osmje u selu Arbanašima kod Zadra. Ono je još tu, i niko ne misli, da ga smjesti ili u grad, ili u mjesto vidnje, gdje će pored škole moći da nauđu pitomci pouke i zabave, kao što se pristoji. S toga držimo opravdanim zahtjev naše braće u Istri i želimo im konačan uspjeh!

Iz učiteljskih krugova primamo tužbe, da prema zakon o povlašću njihovih beriva bio sankcioniran na 24. prosinca p. g. i imao stupiti u krepost na 1. siječnja t. g. to ipak sve do danas učitelji nisu dobili povlašć svojih plata.

Skraino je vrijeme, da se gospoda na finanćalnom odsjeku maknu, jer samo ujednri, da učiteljima i jedan dan otezanja zad je brige i poremećuje i onako njihovo slabo finanćalno stanje.

Kretnanje u luci. Kroz ovu sedmicu osim redovitih parobroda priispjeli su u našu luku parobrod „Luigia“ iz Trsta, kreatc strojevinca za Manojlovac. Jedronjača: „M. Grazia“ iz Ortone kreata voćem, „Maria delle Grazie“ iz Trsta, „Nuovo Nicoletto“ iz Rieke, „Giovannina“ iz Zadra, „Sara faniglia“ iz Zadra, „Luigi Fortunato“ iz Splita, „Lucretia“ iz Trsta, kreatac strojevinca za Steinbeis-a. Odputovali su: „Maria delle Grazie“ za Trst, kreatc ugljenom, „Nuovo Nicoletto“ za Basku kreatc vinom, „Giovannino“ za Metke, kreatc ugljenom, „Sara faniglia“ za Metke, kreatc drvjem iz skladišta Steinbeis, „Luigi Fortunato“ za Metke kreatc također drvjem.

Opako srce. Javljanju nam iz Vodica, da ondasnji tajnik obćinski K. Vrdoljak, presit pašova-

nja (engle-age lihvara načelnika koncepcije prošle godine dao odreku, dajući vremena obdonskoj upravi do 31 ožujka, da provodi sebi drugo tajnika. Lihvar načelnik u svom bazivozstvu ravnatelj odmah službe, i ako ga, kao občinski upravitelj u „svojevitu vieću“ imenovan tajnikom. Tim se lihvar paša postavio nad vieće. Dakako kad lihvaru upalo bez kazne gladiti, guliti i osiromašivati svoje obdorne, umišlja da se i nad zakon može postaviti. Znatiželjni smo, kako će ovo pitanje svršiti; hoće li kô i ono o butijama i marašini Luce ud. Sladoljev. Državno odvjetništvo imade rječi; ono vodilo izragu. Još doznanjamo, da načelnik-lihvar sprema pakraški dekret i redaru, bez da ne prijavljuje nikoga za... tamiicu. Za ovim shedit će odkaz primati, liečniku, lagaru, poljarima i... još kome. Ovdje nam pada na uo ustanak u Hercegov-Bosni. Ustase spremlje Austriji za okupaciju, pa kako vodie ustanaka svršile?

Nova sokolska četa. Primamo iz Zatonu: Ovdje se nastoji osnovati „Hrvatski Sokoli“. Do sad ti bio odjel vodičkog Sokola. Nu pri zadnjem izletu starostvo vodičkog Sokola sporazumilo se s hrvatskim zatonjanima, i tako bi odlučeno u Zatonu zavesti neodređenu sokolsku četu. Bez podmladka broji sadašnji odjel preko 20 izvršujućih članova. Što će se sve ovo u Zatonu provesti, najprvo ide zasluga požrtvornomu rodoljubi Marka Sinjorici, koji nit u ovom ne će zaliti truda i troska, e da i Zaton bude imao svoju narodnu vojsku. Eyalu mu, kao pravomu čovjeku i rodoljubi! Drugo nam je što pri svakom njegovom poduzetu desna mu ruka g. Ivo Ševrljija p. Krste, predjak sadašnjeg zatonkog odjela. A eto, Bože našprij, da u naj-zabitačijem mjestancu naše pokrajine bude mislo sokolsko oživorena!

GOSPODARSTVO

Na oprez!

Iz novina razabiremo, da se je nedavno u Trstu ustrojilo nekakvo društvo, koje je pamučno ustanovi ondje veliku tvornicu odlično ulja. Nemaio razloga ne vjerovati ovoj zlosatnoj vesti, pače moramo bit sigurni, da je u njoj prava istina, kad pomislimo, da je nova tarifa nametnula takove poteškoće uv za pamučnog ulja, da se više o daljnjoj importaciji nije moglo ni misliti. Kad se dakle pamučno ulje ne može više onako lako uvažiti, naravno je stvar, da će tršćanski kapitalisti bit došli do misli, da u samom Trstu osnuju tvornicu za priredjivanje takova ulja.

Naši trgovci iz Dalmacije, koji su se nasled pomenute tarife bili sigurno obradovali, da će im sad ulje bit više traženo i da će se tako trgovina u ulju liepo razviti, osobito ove g. dine nakon obilna roda maslina, moraju eto čuti, a domala i doživjeti, kako im tršćanski kapitalisti stvaraju novu zapreku.

Proti ovome pokušaju, naperenu proti našem glavnom proizvodu i trgovini, moru pokrajina najenergičnije ustati. — Zastupnici na carevinskom vieću moraju sve uložiti, da to osujeće, jer su oni u neku ruku izragu o tom mudroljubiv tršćanskih kapitalista. Njima je najmo bilo obecano, da će biti povišene dace na pamučno ulje, a sada u Trstu uvajaju liepo pamuč, da od njega u istom Trstu mjesto u Americi prave pamučno ulje.

Pitanje je ovo znamenito, pa osim zastupnika imale bi za nj ustati i naše občine, i trgovačke obrtničke komore, te poduzeti sve moguće kerake, kako da sruzbiju i osujeće ovaj najnoviji pokušaj proti našem blagostanju.

KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

Fra Srđa Martić.

Kad se Luka s Bogom pomirio, opremio ga iguman liepo: pićem od nebesa i duhovnim razgovorom, pa ti junačina ide — pustom glavom preko sveta pusta. Vrlo lasno, po običaju svom, pjesnik sad prelazi, da ti kaže, što će od Luke bit, kako će planut krvavi bojevi, u koje će nasnut i Luka. Hajduk se dohvatio zelene gore, pa razgovara u omarići s kosoceom. Do malo nu ovo i druga. — Luka ga pozdravlja: Zdravo družo, nek te noge služe. Pita ga za tim, je li mu u životu stara i ljuba. Zdravo su, al i jedno im zdravlje u kući hajdučkoj. Luku to ganulo, pa nek junak, krije oči, da mu drug ne opazi suzu. Nije se čudit. Predvidio, što bi mu od majke i ljube bilo, da ih ne oslobodi kem Vuksin, komu ih na polazku preporećio. Navajuje i dalje pitanjem — jesu li Turci po Zubehicu, njegovu tužnom zavičaju. Zahlan

ga drug uvjerava, da ih vidio nije, Luka ne vjeruje, jer ga čudno zaokupile misli, čudnije more ga slutnje. — Turci mu pljačkaju i jedno stanovanje, evicile one dvie kukavice, ma dâ tri su dneva odkad mu drug sa Zubehicu, a u tri dni može se dogoditi svega. Tako je i bilo. No osvanut će Spasovo, a Bog će na nebu pokazat zlamenja, da se osveti opet jedna raja uz Orlogorice, da pobjedi opet pravica i pravda. Pjesnik u tim bojevima uzimlje za „motto“ onu Racinovu: „Les temps sont accomplis. — Il faut parler et votre heureux larein ne se pout plus celer“. Značenje ovih stihova obistin će se; raja će uz vojvodu Mirka hametom potući besne; raja će uz vojvodu Mirka klanje zubim jedan drugoga, ona krvoločnost, ona naglost i strast ljudska, ona osveta krvava, pa mržnja, pa borba na smrt i život, sve je tu sama grozota. No je raji za nevolju, a Turcin od biesa, koji će im i prišjest. Krasno pjesnik iziće svoga junaka Luku, kako nasrnu kô iz gore vak uz svoju družnicu, što ju prije po Zubehicu sakupio. — Zanimivo je kako tada uz Luku bio i neki pop Luka, koji se masno prodje popovanja, — a prihvatit na ramena diljku. — Mirko, vodja vojske erogerske, pokle nego su slavno pobjedili, hoće da nadari Luku, al Luka ni da čuje. To Mirka ganulo, pa ga oglaš kapetanom, te mu osvoji junačstvo pred cieleom družinom, naglasujuć: lako se nam tuć — sedam brda do Cetinja trvia — al vam, mučenići vječni, vani mora biti težko!... Pjesnik je bio zamolio vilu, da ga popue na vrh Durmitora, pa je spjevao sve onako, kako se u istinu zgadjalo, držeć se vjerno ratnih izvještaja, kô što to je sam izpovjedio, zato mu se nema sa nijedne strane prigovoriti, kao tobože da je bio pristran, naginjuc na kršćanluk. — Napokon, iza kako je kazao, da je Mirko zaželio pokoj pašoj braći, pak oslovio i junačstvo živima, razdielio im blago po brkovim — ključ pjesnik iz dna duše velike svoje:

„Osveta je bila na Velenji, A Trisveta na Grahovu ravni!“
Martić, sljedećim pjesničkim odjelom „Grobni“ ulazio je u najliepše dvore pjesničkog carstva, ubrao je lovorike, koje mu lije ne urvu do je sunca i mjeseca. Kad ih štijes, tako te zanesu i prestrave, a na koncu utješe, te se smatraš sredini i veselim, da si i ti sin one majke, koja rodila takova velikana. Nije to pjesma obična, te pjesnički umotvor, koji ostaje. — Vlenjaku pred očima ogromno polje. Na njemu nepregledna hrpa lešina. Sve pušta i nismo, samo nekla haba tuda šeta — vnoj ništa ne smeta. Mniš, ide komu vidat rane, a ona nosi vrč jeda i traži ima P još koga da zadavi. Za njom vući i konji žvaču ljudsko meso, crne vrane piju junačina oči, a srećma se brane gube. Babu kunu majke i ljubovce, al baki ne nastođi nitko. Pa gadaju je iz oblaka munje, nu zahman, jer ju nikad ne pogode. — Baka vreći, a dolina jeri — ovo pjesnik opetuje češće. Tu je baka sjeona, od nje se gine, a njoj smrti nema. — jer ona je sama smrt nienica. Diviti se ovoj ideji pjesnikovoj, koja podpunjo istini odgovara, jer ako se u lirici hoće istine, epika to traži po gotovu. Boz toga sva ljepota u poeziji — ako se može nazvat ljepotom — ne bi vriedila ni šuplja boba. Zašto n. pr. prijatelj i pristaje najvećemu pjesniku ljubavi, Petrarke, ne pristadoše nikad na to, da je njegova poezija tek pjesnička igra. Jedno što bi tim pjesniku učimili krivo, al veđ Petrarke ne bi bio Petrarke. Dočim je stalno, da je realno obstojala jedna osoba, koji on cigli put vidio, tako se uznese, te mu iznami onako divno ljubavne pjesme, koje će se čitat dok je Italije. — Zbog ovoga meni se više dopadaju i Botičević „Petar Bačić“ i „Biedna Mare“, nego „Pobratimstvo“, buduć ovaj potonji epos, kao što i sam Luka priznaje — u pismu prijateljsima, izmišljen, dočim još onda zasnovan „kad nije uvajavao razloge, s kojih svako pjevanje mora se osnivati na istini povjestničkoj“. To i je, što Martića visoko diže, te sve zajedno spliče dičnik vianac neumrlosti.

Kao što se u ovim prvim dvama pjesmotvorima divi pjesnikovu majstorluku, tako toga sreća više manje i po svim Osvetnicim. Nalaziš često brojnih alegorija, dubokih refleksija, ganljivih apostrofa, a sve pievom ugodnim i lakim, što i je oznaka pravoga pjesnika. Tako n. pr. izmedju ostalih, divna je i ona refleksija pjesnika:

„Orna zemljo je li tebi zao,
Što će tvoje potavniti lice
I sitno se izkorenit bilje...“

(Štiedi).

ZADNJE VIESTI

* Menelik je izrazio želju, da bude i Abisniji dozvoljeno sudjelovati milanskoj izložbi, na koju će poslati svoje proizvode i posebno odaslanstvo, što će se u Milanu zadržati preko cieleo vremena, što bude trajala izložba.

* U parlamentarnim krugovima pogovara se, da je nastajna sjednica Carevinskog vieća urečena za 23. t. mj.

* Započela su dogovaranja izmedj vlade i austrijskog Flodya za obnovenje parobrodarske i p štarske pogodbe.

* Prekinuti su trgovački pregovori izmedj Bugarske i Francuzke usljed srbsko-bugarskog carinskog saveza.

* Pogovara se, da se belgijski kralj Leopold kani kroz kratko doba odreći prijestolja.

* Japanska legacija u Berlinu podignuta je na stepen poslanstva. Novoimenovani poslanik jest Inonyl.

* Kalabrija je pretrpjela opet težkih šteta od silnih kiša i poplava.

* Izmedj Francuzke i Venezuele odnošaji su se pogoršali usljed toga, što je venezuelski predsjednik Castro kod primanja na mlado ljeto ignorirao tajnika francuzke legacije Taigny-u. Francuzka je stvar uzela sa svom ozbiljnošću: njezina flota očekuje nalog da odputuje.

* Na 9. o. mj. navršio je najveći slovenački pjesnik Anton Asker 50.godišnjicu svog slavnog života. — Slovenački narod prvi se s tim svojim velikanom, koji je uvijek bio na mezuru za slobodu misli i za napredak svoje domovine i cieleog slavensva.

* Niemci već pokazuju svoje nezadovoljstvo rašli nove reforme, koja će i onako biti njima u korist. Kod ministra Bylandta-Rheidta bila je deputacija njemačkih zastupnika iz Česke, te prosjedovala proti zasnovanoj razdiobi izbornih kotara u Českoj i proti težnji, da se tom razdiobom u parlamentu stvori slavenska većina i da se Česima udiele tolike pogodnosti na gotov uštrb Niemaca. — Tako Niemci, koji će jednako i unapried gospodariti položajem, a što bi imali da kažu Slaveni, koji su u monarhiji uvijek do sada bili ugnjetavani? — Eto nova dokaza, kolik nam je neprijatelj Niemac.

* Talijanski dominikanci u Galazu i Jedikulu, predgrađu Carigrada, koji su do sad stajali pod zaštitom Francuzke, razvili su talijansku zastavu iza kako su francuzkom poslanstvu pismeno zahvalili na dojakšnjoj im pruženoj zaštiti.

* U Španjolskoj, rek' bi, da će nastupiti ministarska kriza.

* Ruska oklopnačica „Cesarevič“ stigla je iz Sajgona u Alžir, gdje će se zadržati 15 dana, a onda će proslediti put Rinsje.

* Potvrđuje se vjest, da će knez Arsenij Karagjorgjević, brat srbskog kralja Petra, bit primljen u srbsku vojsku.

* Vulkan Vesuv izbacuje veliku količinu lave, koja je pokrila podnožje brda za tri metra visine. Čuju se česte podzemne tušnjave.

* Oke Jemena o Arabiji Arapi se opet dali u velike bune proti Turcima.

* Zadnjih dana pjesnila je na jadranskom moru strahovića izra, koja je onemogućivala prodmet malih ladja burač Dalmacije i Italije. Kod Bari-a nadrađao je veliki danski parobrod „Mavg“, koji je nepravno bio krenuo iz Rieke.

* U vladinim bugarskim krugovima tvrdi se, da pošto bi srbsko-bugarski carinski savez bio štetan za Bugarsku, mora se ovaj svakako zabaciti, a mjesto njega napraviti politički srbsko-bugarski savez, koji bi šao za tim, da paralizira austrijski utpliv na Balkanu. — Njemačko maslo!

* Tursko ministarstvo financija javlja, da će nova financijska komisija za Maceloniju imenovati po jednogla nadzornika za svaki vilajet.

* U Kalkuti buknuła je kolera. Radi toga uvedene su propisane liečničke mjere za sve uvoze iz Indija.

* Danas bi imao dovršiti obći štrajk slagara u Splitu i onaj djelomični u Zadru, pošto su slagari postigli da se udovolji njihovim zahtjevima.

* U sriedu veće nepoznati zlikovac bacio kroz prozor u ureduvnu sobu Namjestništva, gdje su bili pratikanti Bakos i Bjeloušić butilju napunjenju zapaljivim predmetima, koja je prsnula velikom žestinom. Oružnici iztražuju.

NAŠE BRZOJAVKE

PETROGRAD, 13. U Kavkazu nemiri zahvaćaju sve do večeg maha. Muhamedanci i Tatai naružale se artiljerijom, te su spravni zapodjeli očajnu borbu, budu li napadnuti.

BEČ, 13. Kruna je prihvatila sve predloge ministra Feyervarya u pogled mjera, koje će se poduzeti proti oporbenim življima.

RIGA, 13. U Kurlandiji ustrojljena su 93 pobunjenika.

PARIZ, 13. Izbor predsjednika republike određen je na 17 ovog mjeseca. Rouvier ne će kandidirati.

BUĐIMPEŠTA, 13. Akciji za uzpostavljenje mira, koju je poduzeo ministar Lukacs

žele dobar uspjeh u obće svim interesovani krugovi. — Rudnaga bio je odlikovan kolajnom sv. Stjepana.

MOSKVA, 13. Vodje štrajkaša u Transkaukazu bijahu uzapćeni. Armensko sjemenište u Tiflisu razoreno je topovima.

Vlastnik, izdavač, i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ
Tiskarica Ivan Slaglinatz — Šibenik.

Priobćeno *

IZJAVA.

Bilo je neko vrijeme, kad mi i naši predci išli smo na birališta kao na pir. Mnogi od nas smo zapamtili one prve, nezaboravljene borbe za narodnu misao, kad smo u duši osjećali, da na biralištu vršimo neku svetlu dužnost, da baš tu, sviet na vidiku, da'emo glas na polički: bratu brat, a dušmanu rat. Prije smo se smrti nadali, nego li da ćemo mi, sinovi majke prirode, doživiti onakovo razočaranje, kakovo doživismo pri izboru novog obdonskog Upraviteljstva u Skradinu 27. novembra 1905. I ove godine ostavismo ognjišta naša i na njima stao i nejaiko, a pobitismo na biralište; preporećismo usjeve naše, svu našu uzdanicu milosti Božjoj, a odletismo u Skradinu, da predamo sudbinu občine naše ljudima, koji su nam se kleli, da su krv od naše krvi i kost od naše kosti.

Na našu grdu žalost, da 27. novembra 1905. mi osjetismo kao da smo gromom poraženi, jer oni, kojima povjerismo sudbinu naše občine, sa svojim postupkom pokazale nam sliku, na kojoj se vide najtamnije strane ljudske prirode. I podlost, i beznačajnost, i niska pohlepa za ličnim protivjima, i trgovanje narodnim poštenjem, sve to se steklo kod nekih, kojima, na našu grdu štetu i sramotu, dadamos povjerenje; a kroz sve te nizke strasti provlačit se kao crna nit, sjena pokvarenog nekog nizkog stvora, od koga svaki pošten občanar mora odvraćati glavu.

Ne! Izbor 27. novembra 1905. u skradinjskoj občini nije izraz narodne volje; to je plod podzemne radnje, ali nije odraz narodne duše. Mi, predstavnik naroda, odričemo se toga izbora; za nas kao da nije ni bio, a u svojoj dmi smo uvjereni, da ćemo kroz kratko vrijeme moći dovuknuti vinovniku svega onog prizora: Dolje, nedostojni!

Skradin, siečnja 1906.

Ante Rosko, glavar Skradinjskog polja. † Nikola Lapić, glavar Smerdelja. † Lovre Ivas, glavar Vačauca. † Mate Šerkinčić, pristav Ždranjca. † Špiro Dragović, pristav Gračaca. † Niko Pešić, glavar Čiste velike. † Tome Kratica, glavar Bratiškovača. † Božo Periša, pristav Krvkovića. † Ivo Zeta, glavar Čulišića. Niko Dujić, pristav Iečva. † Petar Gardijan, glavar Plakovača. † Ivan Podrag, glavar Piramatovača. † Luka Bječić, glavar Brbitra. † Mirko Ognjenović, pristav Kaktuja. † Šimo Ležajić, glavar Gjeverska. Vaso Kalanj, pristav Žažvica. † Fran Tabula, pristav Gadeleza. † Joso Korda, pristav Zečeva. Nikola Boruk, pristav Gošića. † Stipan Klarić, glavar Velima. † Čiro Mačak, glavar Ostrovice. Joso Berić, pristav Varivoda. † Stevan Popović, pristav Čiste male.

Štijan Lucić, svjedok

Petar Maron, svjedok.

* Uredništvo ne prima nikakove odgovornosti za satavke pod ovim naslovom, a u nezoženom slučaju po gotovu.

PORUKE UREDNIŠTVA

M. B. — Vranje-Šolin. Vi držite, da Dr. Josef Frank nije stranka po sebi i za sebe i da ga čisti ne sljede sljedio. Ali promišljajte malo. Dr. Josef je bio u stranci prava i razvioju ju. — Dr. Josef se je lepo poslio toga, da je čistu stranku prava utemeljio Starčević. A vidite, on je stranku prava pretvorio najprje u čistu stranku prava, pa u hrvatsku stranku prava, onda u starčeviću hrvatsku stranku prava, a uza sve to uvijek ga vi i drugi slijepo sledite. Jeste li promišljali nad ovim promjenom? Jeste li ga kada ovlastili, da ih čini? — Niste, a ipak ga slijepo sledite.

Baćinac — M. prvi norje. Izostavljeni dio dopisa, ako želite, možemo upristiti jedino kao hipočena.

Amerikanske loze: prodajem korenjača Rupestris Monticola, Riparia & Rupestris, Aramon & Rupestris i Murvürde & Rupestris po 50 Kruna 1000 kom. Navrtaka na Rupestris Monticola i Riparia & Rupestris po 200 Kruna 1000 kom. Sve vrste umjetnog ili kemičnog gnolja uz cieniu od 11—18 Kruna 100 kg. Čepova za navrcanje po 5 i 6 Kruna 1000 kn. — Naručitelj u naslov kapare naputkuje trećinu. — Dajem sve moguće naputke glede sadjenja loza i uporabe svih vrsti kemičnog gnolja. ARTUR PORTADA, PAG.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

-(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)-

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamataivanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz potvrdu ili na tekući račun.

Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Prouzima u svrhu naplate mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predjumsne na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrste državnih i privatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica, prioriteta, obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Unovčuje izvršene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponske arke. Provadja osiguranje protiv tečajnog gubitka izrečanih srećaka i zadužnice.

Obavlja vinkulaciju i devinkulaciju svih vrsti vrijednosnih papira, polaže vojničko-ženitbene i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.

Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Ekompitira mjenice, naputnice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za sva vučenja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavlja čit i sve ostale transakcije, koje zasjecuju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Svo potanje obavijesti daje rado usmeno i pisмено.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

JEDINA HRVATSKA TVORNICIA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICIU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpompnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICIA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Zlatarija Antuna Vučića

Šibenik (Glavna ulica)

Izbor svakovrstnih zlatnih i srebrnenh predmeta, kao i dragocjenih kamenâ. — Kupuje staro zlato i srebro uz najvišu cijenâ. — Veliki izbor liepih galanterija pravog kinežskog srebra.

Skladište svih vrsti stakala za uzdržanje i poboljšanje vida, finih dalekozora, topiomjers, liakomjera itd. — Primaju se i popravci uz najumjerentje cijenâ.

Svaki trgovac, koji ne oglašuje svoju robu, ustupa mjesto svojim takmacima, koji oglašuju.

VAŽNO ZA DJECU!

Jedan od najboljih načina, da se djeca sačuvaju zdrava, da im se poboljša krv i ojačaju pluća jest davati im više puta na dan meda, ili sama, ili s kruhom i s mliekom. — Preporuča se i starijima proti nazebam.

Cista naravnog meda po 60 novč. klg. može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

Jadranska Banka u Trstu

Bankovne prostorije u ulici Nicolò Macchiavelli, br. 26. započela je svoje poslovanje, te

obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predjumsne na vrijednosne papire, kao i na robu ležecu u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote, i unovčuje kupovne i izrečbane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izpravne (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Štovanom občinstvu preporučujem upotrebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**, koja okrepiljuje želudac, razgrijava živce, zaustavlja proljev i lieči od groznice, tifusa, hunjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“ dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

Ja ne poznam

boljeg i uspješnijeg medicinskog sapuna do davno prokušanog **BERGMANNOVA LIER-MLIEČNOG SAPUNA** (LILLENMILCHSEIFE)

od Bergmanna i dr., Tetschen na/L. kojim se njeguje koža, kojim se osobito uklanjaju s nje ljeine pjegice i s kojega lice dobiva nježnu boju.

Predplatno komad 80 para u Drogariji Vinka Vučića - Šibenik.

PROTI SL. BOĆI DJECE I ODR. SLIH. proti plućnim bolestim, žliezdam, škrofolozi itd.

Prirodno bakalarovo ulje

CLARKSON BR. 5

zgotovljeno u Newfoundland-u

Ovo bakalarovo ulje, kcje propisuju prvi medicinski auktoriteti, mora se svim do sada poznatim vrstim predpostaviti; te i radi lake probave i ugodnog ukusa veoma je preporučeno u svim onim slučajevima, u kojim liečnik želi potiči okrepju celog organizma, kao i povišenje tjelesne težine, poboljšanje sokova i čišćenje krvi.

— Čvât se treba od nalienosti. —

Zahtjevati se mora naročito **CLARKSON BR. 5 ULJE OD BAKALARA**.

— Ciena za svaku flašu Kr. 2. —

— Sandučić od 6 flaša Kr. 10. —

Glavno skladište za Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu: **C. RUGGERI, Ljekarna k sv. Anđi od Padue** ŠIBENIK.

VELIKO SKLADIŠTE POKUČSTVA A. DELFIN

ŠIBENIK (Glavna ulica)

obskrbljeno je raznim krasnim okviri, ogledalima i tapecarijom. — Velika izradba - narodnih škrinja -

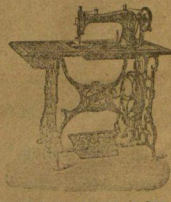
Naručbe se izvršavaju najvećom točnošću. Ciene umjerene uz najpovoljnije uvjete. o o o o o o

Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Janakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni dućan raznim ljekovitim mirodijama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnike.

NAJPOBOLJI I NAJJEFTINJI
SIVACI STROJEVI 0 0 0
„SINGER“ 0 0
NAJNOVIJIH SISTEMA 0 0

DOBIVAJU SE SAMO U SKLADIŠTU SIVACIH STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI - ŠIBENIK.

LOZE

dalmatijske, navrnutie na amerikan-skoj podlozi, pripravlja za jesen g. 1906. za okuženo područje

PEČENKO I DRUG
Komen - Primorsko.

Ciene su:

Navrtci na rupestris monticola 1000 km. K 120
„ „ aramon < rupestris b. l. „ „ 140
„ „ riparia < rupestris „ „ 140

Naručbe primaju se do 31. siečnja g. 1906. — Sa naručbom zahtjeva se 20% kapare.

Tko želi baš svoju lozu, može poslati poštom mladike srednje debeljine.